

Post och grundläggande betaltjänster

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet frågor om post och grundläggande betaltjänster med utgångspunkt i 16 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag. Vad gäller postområdet hänvisar utskottet bl.a. till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet. Beträffande grundläggande betaltjänster framhåller utskottet att syftet att trygga grundläggande betaltjänster i hela landet förutses bli tillgodosett på ett tillfredsställande sätt, bl.a. genom Post- och telestyrelsens upphandling av dessa tjänster i de orter och den landsbygd där behovet inte tillgodoses av marknaden.

Fem reservationer (s, v, mp) och ett särskilt yttrande (s) finns i betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Ansvar för postservice	6
Ansvar för effektiv konkurrens	7
Postboxar och eftersändning	9
Pristak för enstaka brevfräsändelser	11
Postutdelning på landsbygden	12
PTS allmänna råd om utdelning av post	14
Ansvar för grundläggande betaltjänster	16
Målet för de grundläggande betaltjänsterna	20
Villkor för de anställda i samband med nedläggning av Svensk Kassaservice	22
Reservationer	24
1. Ansvar för postservice, punkt 1 (s, v, mp)	24
2. Ansvar för grundläggande betaltjänster, punkt 7 (s, mp)	25
3. Ansvar för grundläggande betaltjänster, punkt 7 (v)	25
4. Målet för de grundläggande betaltjänsterna, punkt 8 (v)	27
5. Villkor för de anställda i samband med nedläggning av Svensk Kassaservice, punkt 9 (v)	27
Särskilt yttrande	29
Målet för de grundläggande betaltjänsterna, punkt 8 (s)	29
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	30
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ansvar för postservice

Riksdagen avslår motion

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Ansvar för effektiv konkurrens

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:T275 av Mikael Johansson (mp) yrkande 1 och

2007/08:T383 av Lars-Arne Staxäng (m).

3. Postboxar och eftersändning

Riksdagen avslår motion

2007/08:T275 av Mikael Johansson (mp) yrkande 2.

4. Pristak för enstaka brev försändelser

Riksdagen avslår motion

2007/08:T275 av Mikael Johansson (mp) yrkande 3.

5. Postutdelning på landsbygden

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:T299 av Mikael Oscarsson (kd),

2007/08:T317 av Börje Vestlund och Agneta Gille (båda s) och

2007/08:T389 av Roland Bäckman (s).

6. PTS allmänna råd om utdelning av post

Riksdagen avslår motion

2007/08:T332 av Christer Winbäck (fp).

7. Ansvar för grundläggande betaltjänster

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del och

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 3–6.

Reservation 2 (s, mp)

Reservation 3 (v)

8. Målet för de grundläggande betaltjänsterna

Riksdagen avslår motion

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 2.

Reservation 4 (v)

9. Villkor för de anställda i samband med nedläggning av Svensk Kassaservice

Riksdagen avslår motion

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 9.

Reservation 5 (v)

Stockholm den 10 april 2008

På trafikutskottets vägnar

Ibrahim Baylan

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Sten Nordin (m), Sven Bergström (c), Claes-Göran Brandin (s), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Marie Nordén (s), Annelie Enochson (kd), Eliza Roszkowska Öberg (m), Peter Pedersen (v), Ingemar Vänerlov (kd), Karin Svensson Smith (mp), Sten Bergheden (m), Lars Mejern Larsson (s), Malin Löfsjögård (m), Désirée Liljevall (s) och Christer Winbäck (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas frågor om postservice och grundläggande betaltjänster i landet med utgångspunkt i 8 motioner med 16 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007.

Utskottets överväganden

Ansvar för postservice

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om statens ansvar för att upprätthålla en god postservice bl.a. med hänvisning till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet. Utskottet framhåller betydelsen av en postservice av god kvalitet i hela landet och förutsätter att en väl fungerande postservice tryggas i hela landet även framgent.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Motionen

I motion 2007/08:T417 yrkande 14 av Agneta Lundberg m.fl. (s) anförs bl.a. att staten även fortsättningsvis måste ta ansvar för att upprätthålla en god postservice i hela landet. I motionen framhålls att Postens tjänster och människors behov av dessa har förändrats mycket snabbt under senare år, bl.a. genom att elektronisk post och annan ny teknik tar över alltmer av postgången. Motionärerna understryker ändock vikten av att postservice kan upprätthållas i hela landet, och de betonar principen att alla människor ska ha tillgång till postservice oavsett var i landet man bor.

Utskottets ställningstagande

Såsom anfördes i betänkandet Statens ansvar för vissa betaltjänster m.m. (bet. 2006/07:TU16) vill utskottet inledningsvis betona att utskottet fäster stor vikt vid det postpolitiska mål som riksdagen lagt fast och som innebär bl.a. att det ska finnas en postservice av god kvalitet i hela landet. Utskottet förutsätter att målet följs upp noggrant inom ramen för den årliga mål- och resultatstyrningen.

Utskottet erinrar vidare om att Post- och kassaserviceutredningen (dir. 2003:117) har analyserat effekterna av liberaliseringen av postmarknaden och utvärderat nuvarande lagstiftning i förhållande till postmarknadens utveckling. Slutbetänkandet Postmarknad i förändring (SOU 2005:5) överlämnades till regeringen den 25 januari 2005. I betänkandet föreslås bl.a. nya politiska mål för postområdet, att nuvarande bevakningsansvar breddas till att omfatta alla posttjänster – inte bara den samhällsomfattande posttjänsten – samt annat som är ägnat att stärka konkurrensen på postmarknaden. Betänkandet har remissbehandlats, och beredningen pågår inom Regeringskansliet.

Även Regelutredningen (dir. 2003:151) har i sitt betänkande Liberalisering, regler och marknader (SOU 2005:4) lämnat förslag på vissa regelförändringar på postmarknaden i syfte att skapa förutsättningar för fortsatt konkurrens.

Utskottet vill liksom i betänkandet Post- och kassaservice (bet. 2005/06: TU3) understryka postservicens betydelse i landet och välkomnar därför att dessa frågor blivit föremål för ett grundligt utredningsarbete. Utskottet utgår ifrån att resultatet av detta utredningsarbete leder till att förutsättningar även fortsättningsvis tryggar en väl fungerande postmarknad med effektiva posttjänster, tillgängliga för alla.

Avseende den avsiktsförklaring som undertecknades den 1 april 2008 om ett samgående mellan Posten AB och Post Danmark A/S vill utskottet klargöra att kravet på en samhällsomfattande posttjänst och de övergripande målen för denna fastställs genom postlagen (1993:1684). Vidare regleras Postens samhällsuppdrag, dvs. rollen som tillhandahållare av en samhällsomfattande posttjänst, i det tillstånd om bedrivande av postverksamhet som Post- och telestyrelsen (PTS) har utfärdat. Tillgången till en posttjänst av god kvalitet i hela landet stadfästs följaktligen genom det befintliga regelverket och är åtskilt från statens ansvar som ägare av Posten. Likaså är de särskilda nationella intressen som föreligger i form av utsträckt lantbrevbärarservice och portofri befordran av blindskriftsförsändelser skilda från statens ägaransvar. Regeringen avser att senare under våren överlämna en särskild proposition avseende det aviserade samgåendet till riksdagen.

Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört avstyrks därför *motion 2007/08: T417 yrkande 14 i denna del (s)*.

Ansvar för effektiv konkurrens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att stärka Post- och telestyrelsens roll i konkurrensfrågor med hänvisning till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Motionerna

I *motion 2007/08:T275 yrkande 1 av Mikael Johansson (mp)* föreslås att regeringen ska lägga fram förslag till ändring i postlagen i syfte att stärka PTS roll i konkurrensfrågor. Motionären anför att den i dag troligen viktigaste förklaringen till den bristande konkurrensen på postområdet är att PTS har ett så begränsat uppdrag vad gäller konkurrensfrågor. Motionären konstaterar att PTS har en skyldighet att främja en sund konkurrens på teleområdet och anser att det inte finns något särskilt skäl för varför motsvarande skyldighet inte finns på postområdet. Motionären noterar att i

andra länder har ofta sektorsmyndigheten på området ett ansvar även för konkurrensfrågor och menar att detta är naturligt med tanke på att det just är sektorsmyndigheten som besitter sakkompetensen på respektive område.

Även i *motion 2007/08:T383 av Lars-Arne Staxäng (m)* anføres att PTS borde få möjlighet att med ett tydligare uppdrag arbeta för mer konkurrens inom postområdet på samma vis som är fallet inom området för elektronisk kommunikation. Motionären framhåller att situationen på postmarknaden är i behov av en fullskalig översyn för att man ska komma till rätta med den bristfälliga konkurrens som motionären understryker råder på denna marknad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att Konkurrensverket är den myndighet som har det generella ansvaret för konkurrensfrågorna. Verket uppgift är att arbeta för en effektiv konkurrens och att övervaka att företagen följer konkurrenslagen, vars bestämmelser är tillämpliga även på postmarknaden. Det kan i sammanhanget även nämnas att regeringen den 19 december 2007 gav Konkurrensverket i uppdrag att före utgången av 2008 presentera en rapport som ger en bred överblick av konkurrenssituationen på den svenska marknaden; postmarknaden uppgavs här vara av särskilt intresse. Verket ska i rapporten lämna förslag till åtgärder samt efter samråd med Konsumentverket beskriva åtgärdernas betydelse för konsumenterna.

Utskottet påminner även om att det i slutbetänkandet Postmarknad i förändring (SOU 2005:5) bl.a. föreslås att PTS utöver sina nuvarande uppgifter på postområdet även ska främja att postmarknaden fungerar effektivt ur ett konkurrensperspektiv i vissa särskilt angivna avseenden. Betänkandet har som ovan anförts remissbehandlats, och beredningen pågår inom Regeringskansliet. Även Regelutredningen (dir. 2003:151) har i sitt betänkande bl.a. föreslagit att PTS bör ges en konkurrensfrämjande roll på postmarknaden.

Utskottet välkomnar översynen av situationen på postmarknaden och utgår ifrån att resultatet av denna leder till att förutsättningar även fortsättningsvis tryggas en väl fungerande postmarknad. Mot bakgrund av det pågående beredningsarbetet avstyrker utskottet motionerna *2007/08:T275 yrkande 1 (mp)* och *2007/08:T383 (m)*.

Postboxar och eftersändning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en lagändring beträffande postboxanläggningar och eftersändning med hänvisning till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Befintlig lagstiftning

Postboxanläggningar

Av 5 d § postlagen (1993:1684) följer att en tillståndshavare som innehar en anläggning för postöverlämning till mottagare är skyldig att möjliggöra att försändelser som befordrats av andra tillståndshavare kan nå dessa anläggningar. Detta ska ske på skäliga och konkurrensneutrala villkor som är icke-diskriminerande i förhållande till vad tillståndshavaren tillämpar för sin egen verksamhet.

Eftersändning

Det finns inga specifika bestämmelser avseende eftersändning i postlagen; frågan regleras i stället genom avtal mellan operatörerna. Av 5 § postlagen framgår dock att postverksamhet ska bedrivas under förhållanden som tillgodoser rimliga krav på tillförlitlighet. Tillståndshavare ska således kunna visa för PTS att man kan sköta bl.a. eftersändning på ett sätt som tillgodoser kraven på tillförlitlighet i postverksamheten.

Motionen

I motion 2007/08:T275 yrkande 2 av Mikael Johansson (mp) föreslås att regeringen lägger fram förslag till ändring i postlagen beträffande postboxar och eftersändning. För att postmarknaden ska fungera väl betonar motionären vikten av att den postala infrastrukturen (bl.a. postboxar och eftersändning av post) tillhandahålls på konkurrensneutrala villkor. Motionären anför dock att så inte varit fallet under lång tid och påpekar bl.a. att tillgången till postboxarna inte ens i dag regleras på konkurrensneutrala villkor, trots att den tidigare regeringen angivit att tillgången ska regleras på konkurrensneutrala och icke-diskriminerande villkor i förhållande till Postens egen verksamhet. Motionären menar därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur tillgången till postboxar och eftersändning ska regleras för att det inte ska råda någon diskriminering mellan postföretagen. Motionären yrkar också att PTS föreskrivningsrätt enligt 17 § postlagen även ska gälla villkoren för eftersändning utanför eget distributionsområde och s.k. privat eftersändning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner inledningsvis om att frågor om postboxar och eftersändning togs upp i Post- och kassautredningens slutbetänkande Postmarknad i förändring(SOU 2005:5). Enligt utredningen ansåg PTS att lagstiftningen för *postboxanläggningar* fungerade väl, och några klagomål på systemet hade inte kommit till utredningens kännedom. Det saknades därför anledning för utredningen att föreslå några åtgärder beträffande befintliga bestämmelser i postlagen om postboxanläggningar. När det gäller *eftersändning* föreslog utredningen att den som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst på begäran ska ombesörja att eftersändning av adresserade försändelser som väger högst 2 kg, som befordrats av en annan tillståndshavare, kan ske till en adress som är belägen utanför dennes utdelningsområde. Betänkandet har remissbehandlats, och beredningen pågår inom Regeringskansliet. Utskottet erinrar också om att även Regelutredningen i sitt betänkande Liberalisering, regler och marknader (SOU 2005:4) har behandlat frågor om eftersändning och föreslog att regler bör införas i postlagen för eftersändning liksom för tillträde till postboxar.

Utskottet noterar även att Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster trädde i kraft den 27 februari 2008. Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser om att tillgången till delar av postens infrastruktur eller tjänster som tillhandahålls inom ramen för den samhällsomfattande tjänsten, t.ex. postboxar och eftersändningsservice, ska ske på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande. Direktivet ska vara genomfört i nationell lagstiftning senast den 31 december 2010.

Utskottet konstaterar således att frågan om postboxanläggningar och eftersändning nyligen varit föremål för översyn och ingår i Regeringskansliets pågående beredning. Utskottet noterar dock även att den senaste rapporteringen från PTS inte verkar peka på att frågan om eftersändning eller tillträde till postboxar utgör något större problemområde i dag. Myndigheten har sedan 2001 särskilt redovisat konkurrenssituationen på olika delmarknader inom postområdet. I den senaste rapporten Service och konkurrens 2007 från april 2007 bedömer myndigheten bl.a. att det tillämpliga regelverket uppfyller kravet på ändamålsenlighet.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motion 2007/08:T275 *yrkande 2 (mp)*.

Pristak för enstaka brevfrändelser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet understryker att en revidering av pristaket som innebär hänsynstagande till kostnadsutvecklingen först bör förankras hos riksdagen. Riksdagen avslår mot denna bakgrund ett motionsyrkande om åtgärder för att förhindra att pristaket för enstaka brevfrändelser anpassas till ökade kostnader för Posten AB på bekostnad av konsumenternas skyddsbehov.

Bakgrund

Postlagen (1993:1684) innehåller ett bemyndigande för regeringen att föreskriva att priser för tjänster som ingår i postverksamhet inte får överstiga vissa nivåer. I postförordningen (1993:1709) föreskrivs vidare att den som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst inte får höja priserna för inrikes befordran av enstaka frändelser som befordras över natt och som väger högst 500 gram med mer än förändringen av konsumentprisindex (KPI) mellan juli närmast föregående år och juli året dessförinnan.

Motionen

I motion 2007/08:T275 yrkande 3 av Mikael Johansson (mp) påtalas att pristaket för enstaka frändelser inte ska göra avsteg från konsumentprisindex för att anpassas till ökade kostnader för Posten AB. Motionären konstaterar att Posten vid upprepade tillfällen begärt hos regeringen att få höja priset med hänvisning till att dess kostnader har ökat mer än vad KPI gjort; Posten vill byta index med hänvisning till att KPI inte speglar kostnadsutvecklingen på ett relevant sätt. Motionären pekar dock på att det aldrig har varit avsikten att indexet skulle spegla kostnadsutvecklingen; valet av prisindexet KPI gjordes eftersom det fanns ett skyddsbehov och riksdagen ville att prisutvecklingen för dessa tjänster inte skulle överstiga inflationen. Med tanke på att Posten AB fortfarande har över 99 % av marknaden för enstaka frändelser konstaterar motionären att skyddsbehovet kvarstår. Motionären erinrar vidare om att trafikutskottet tidigare anfört att det inte finns skäl att tillåta en ytterligare prishöjning över den allmänna prisnivå som finns i det pristak som gäller i dag (se bet. 2005/06: TU3 s. 14). Utskottet bedömde att det inte är rimligt att det ska bli ännu mer lönsamt på kundernas bekostnad när dessa saknar alternativ till Posten för denna typ av frändelser. En förändring av gällande pristak för enskilda frändelser ansågs således inte vara acceptabel.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att riksdagen givit regeringen ett bemyndigande att utforma ett pristak med syfte att skydda dem som skickar enstaka brev försändelser. Detta underströks i betänkandet Post- och kassaservice (bet. 2005/06:TU3) där utskottet också påtalade att en revidering av pristaket som innebär hänsynstagande till kostnadsutvecklingen först bör förankras hos riksdagen. Riksdagen beslutade den 25 januari 2006 om ett tillkännagivande om att en förändring av prisregleringen inom postområdet bör bli föremål för riksdagens prövning (rskr. 2005/06:141).

Regeringen noterade sedermera i ett särskilt beslut den 18 maj 2006 riksdagens tillkännagivande om att en framtida revidering av pristaket som innebär hänsynstagande till kostnadsutvecklingen först bör förankras hos riksdagen (N2006/590/ITFoU). Mot bakgrund av ovanstående finner utskottet att ytterligare åtgärder avseende pristaket för enstaka brev försändelser inte är påkallade i dagsläget och avstyrker därför motion 2007/08:T275 yrkande 3 (mp).

Postutdelning på landsbygden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet framhåller att operativa beslut om hur postservicen i landet praktiskt ska vara utformad bör avgöras av Posten AB. Riksdagen avslår mot denna bakgrund motionsförslag om postutdelningens utformning.

Motionerna

I motionerna 2007/08:T299 av Mikael Oscarsson (kd) och 2007/08:T317 av Börje Vestlund och Agneta Gille (s) efterlyses en reglering om att längsta avstånd från bostad eller verksamhetsställe till postlåda inte ska överstiga 1 000 meter. Motionärerna hänvisar till att det de senaste åren blivit tydligt att flera hushåll i en by kan bli helt utan postlåda i byn och får hämta posten flera kilometer bort. Motionärerna hänvisar till PTS rapport Postservice i Sverige – en kartläggning och bedömning av servicenivån samt tillämpning av PTS allmänna råd om utdelning av post (oktober 2006) där myndigheten förordar att dagens reglering antingen kompletteras med ett angivet längsta avstånd om 1 000 meter till postlådan, eller att huvudregeln ska vara 200 meter med en möjlighet till undantag för en viss procent av det totala antalet postmottagare utanför tätort om 1 000 meter.

I motion 2007/08:T389 av Roland Bäckman (s) anförs att möjligheterna till en flexiblare hantering av post i glest bebyggda delar av Sverige måste ses över så att förändringar kan ske snabbt när behov av olika typer av

service förändras. Motionären pekar på att posthantering ibland sker i samverkan med t.ex. upphandlade skolskjutsar, vilket kan vara mycket sårbart om förutsättningarna ändras genom exempelvis att behovet av skolskjutsar upphör. Motionären påtalar också att om det är svårt att ändra posthanteringen blir det även svårt för företag att etablera sig på mindre orter.

Utskottets ställningstagande

Postutdelning vid eller i anslutning till bostad eller verksamhetsställe ingår i den s.k. samhällsomfattande posttjänsten. Som redovisades i betänkandet Statens ansvar för vissa betaltjänster m.m. (bet. 2006/07:TU16) klagörs kraven på hur Posten ska utföra sina skyldigheter kopplade till den samhällsomfattande posttjänsten i nuvarande regler, men det framgår inte av dessa exakt hur långt avstånd det är rimligt att en postmottagare har till sin postlåda. I betänkandet framfördes också att PTS kartläggning visar att det i postutdelningen inte råder några missförhållanden av större omfattning: Så mycket som 97 % av samtliga hushåll och företag utanför tätort har mindre än 500 meter till postlådan. Med hänsyn till befolkningstäthet m.m. i de aktuella områdena får det anses vara ett mycket gott resultat. Vidare framhölls i betänkandet att PTS aktivt verkar i sin tillsyn för att Posten, innan en förändring genomförs, ska göra en avvägning mellan alla de intressen som kan förekomma. Det bedömdes således finnas goda möjligheter för myndigheten att i samråd med Posten komma överens om en lösning där reglerna tolkas med en social dimension. Utskottet finner att dessa slutsatser alltjämt är giltiga och noterar att det i 2007 års undersökning av befolkningens post- och kassavanor (PTS-ER-2007:1) framgår att 1 % av de svarande uppskattade avståndet till postlådan till mer än en kilometer.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att operativa beslut, dvs. hur postservicen i landet praktiskt ska vara utformad, avgörs av Posten, med beaktande av gällande regler och efter samråd med berörda postmottagare, medan PTS, som tillståndsmyndighet, granskar att reglerna på postområdet efterlevs. Utskottet vill betona att en av förutsättningarna för en effektiv och rationell postverksamhet är just att bolaget råår över det operationella; verksamheten måste kunna anpassas till en mängd omständigheter. Detta möjliggör en flexibilitet där lösningar kan finnas som fungerar utifrån lokala relationer och behoven hos de enskilda boende och företagarna. Med en detaljreglering är risken dels att effektivitetsvinster skulle gå förlorade, dels att den faktiskt inte i alla lägen skulle innebära någon förbättring. Såsom statsrådet Åsa Torstensson anförde i en interpellationsdebatt den 26 januari 2007 riskerar en trubbig lagstiftning om ett visst antal meter till postlådan att hanteras på ett oflexibelt sätt och skulle till och med kunna användas på ett sådant sätt att fler kommer att ha sämre service än i dag. Utskottet vill dock i sammanhanget också framhålla, liksom i betänkandet Post- och kassaservice (bet. 2005/06:TU3), att det är orim-

ligt om Posten flyttar postlådor flera kilometer och sedan erbjuder s.k. hämta- och lämnaservice; detta skulle inte överensstämma med utskottets uppfattning om att det ska finnas en god postservice över hela landet.

Statsrådet Åsa Torstensson underströk vid ovannämnda debatt betydelsen av flexibilitet och av att föra samtal med boende. Statsrådet menade att det är på det sättet som Posten kan fortsätta att utvecklas och ha en bra service för landsbygdsbor. Utskottet instämmer i detta synsätt.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motionerna 2007/08:T299 (kd), 2007/08:T317 (s) och 2007/08:T389 (s).

PTS allmänna råd om utdelning av post

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser inte att några särskilda åtgärder är påkallade för att klargöra att Post- och telestyrelsens allmänna råd om utdelning av post inte är rättsligt bindande. Riksdagen avslår därför ett motionsyrkande om detta.

Motionen

I motion 2007/08:T332 av Christer Winbäck (fp) konstateras att PTS i september 2005 publicerade ett råd om fastighetsboxar med innebörden att postoperatörerna gavs rätt att vägra dela ut post till dem som inte har fastighetsboxar installerade i entrén till flerfamiljshus från den 1 januari 2011. Motionären uppger att detta skapat oro bland många, framför allt hos dem som i dag har svårigheter att röra sig. Motionären anför dock att postoperatörernas utdelningsplikt går före eventuella rekommendationer från en myndighet som PTS och efterfrågar därför att regeringen tydligt meddelar myndigheten att deras råd om fastighetsboxar är just bara råd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar inledningsvis om att PTS enligt gällande regler på postområdet får utfärda både föreskrifter och allmänna råd. PTS allmänna råd om utdelning av post är riktade till postoperatörerna och utgör inte tvingande regler för fastighetsägare. Det är Posten som enligt PTS bör förmå fastighetsägarna att installera fastighetsboxar i flerfamiljshus.

Utskottet noterar att det i den promemoria från den 31 augusti 2005 som PTS upprättade i samband med framtagandet av myndighetens allmänna råd om utdelning av post vid tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänst enligt postlagen (ref. 05-6941/39) bl.a. klargörs att myndigheten ansåg att det var tillräckligt med den mindre ingripande åtgärden att utfärda allmänna råd som inte är bindande för postoperatören. Det förtydligas också i dokumentet att de allmänna råden kan anses utgöra ett

slags förhandsbesked om hur PTS bedömer att den samhällsomfattande tjänsten tillhandahålls på ett tillfredsställande sätt. Utskottet konstaterar att detta synsätt utvecklas vidare i den tolkningspromemoria som PTS upprättade den 21 juni 2007 (reviderad den 5 mars 2008) för att försöka undanröja oklarheter om innebörden av texten om fastighetsboxar i flerfamiljs-hus i PTS allmänna råd. Här anges åter att ett allmänt råd till skillnad mot en föreskrift inte är formellt bindande; det förtydligas dock att de allmänna råden i praktiken brukar ges en avsevärd betydelse, t.ex. av förvaltningsdomstolar när de i olika avseenden ska bedöma enskildas och företags handlande. Myndigheten understryker att en fastighetsägare således formellt inte har någon skyldighet att installera fastighetsboxar. Den risk som denne löper är dock enligt PTS att om det inte finns goda skäl för en eventuell vägran kan Posten efter den 1 januari 2011 välja att inte längre dela ut försändelserna till bostaden utan hänvisa de boende till att hämta dessa vid det utlämningsställe som anvisas. PTS framhåller att detta är en möjlighet som finns redan i dag i andra sammanhang när Posten och en fastighetsägare eller mottagare av post inte kan komma överens om var försändelserna ska delas ut. Erfarenheten visar dock enligt myndigheten att Posten endast i undantagsfall behöver tillgripa denna åtgärd. Utskottet noterar att Posten AB, City Mail, Fria postoperatörers förbund och Seko bildat nätverket Forum för Fastighetsboxar för att stödja och underlätta övergången till fastighetsboxar.

Utskottet konstaterar vidare att PTS anför att det finns ett stort antal fastigheter där det av olika skäl inte är möjligt eller lämpligt att placera en anläggning med fastighetsboxar i själva entrén. I en del sådana fall kan fastighetens ägare tillsammans med Posten hitta en annan godtagbar lösning. Som framgår av PTS tolkningspromemoria torde det emellertid redan nu stå klart att det kommer att finnas ett förhållandevis stort antal fastigheter där fastighetsägaren och Posten gemensamt kommer att konstatera att den enda rimliga lösningen är att fortsätta med utdelning till postinlägg i dörren. I sammanhanget bör också understrykas att PTS allmänna råd gör undantag för äldre personer och personer med funktionshinder, vilka på begäran ska ha rätt till utdelning vid dörren.

Enligt vad utskottet erfarit planeras inom Regeringskansliet för en översyn av hur långt postoperatörernas utdelningsplikt sträcker sig. Såsom statsrådet Åsa Torstensson framförde i ett brev till bostadsorganisationerna i februari 2008 är det uppenbart att det i dag finns oklarheter om vad postoperatörernas utdelningsplikt egentligen innebär, och statsrådet delgav därför sin avsikt att se över denna utdelningsplikt för att tydligare definiera vad som gäller. Utskottet konstaterar att det finns en oro och ovisshet bland landets fastighetsägare och lägenhetsinnehavare i frågan om postutdelning efter 2010. Enligt utskottets mening är det därför angeläget att frågan om utdelningsplikten uppmärksammas och att det tydligt definieras vad som gäller. Utskottet välkomnar den aviserade översynen.

Utskottet har även tagit del av en särskilt upprättad promemoria (SB2008/1269) som Regeringskansliet inkom med den 6 mars 2008 med anledning av konstitutionsutskottets granskning av statsrådet Åsa Torstenssons uttalande angående PTS allmänna råd. I denna understryks bl.a. att de aktuella råden inte är rättsligt bindande. Vidare klargörs att de allmänna råden är riktade till den postoperatör som tillhandahåller den samhällsomfattande posttjänsten, dvs. Posten, och inte är tvingande gentemot fastighetsägarna.

Med beaktande av ovanstående finner utskottet inte att några åtgärder från riksdagens sida är påkallade och avstyrker därför motion 2007/08: T332 (fp).

Ansvar för grundläggande betaltjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statens ansvar för att säkra tillgången till betaltjänster i hela landet. Utskottet framhåller i sammanhanget vikten av att grundläggande betaltjänster tillgodoses på ett tillfredsställande sätt i hela landet och understryker att statens ansvar för de grundläggande betaltjänsterna säkerställs genom upphandling i de orter och den landsbygd där behovet inte tillgodoses av marknaden.

Jämför reservationerna 2 (s, mp) och 3 (v).

Bakgrund

Regeringen föreslog i proposition 2006/07:55 Statens ansvar för betaltjänster att den grundläggande kassaservice som i dag tillhandahålls av Posten AB genom Svensk Kassaservice ersätts av ett statligt åtagande att tillhandahålla grundläggande betaltjänster. Statens ansvar skulle enligt regeringen begränsas till de orter och den landsbygd där det inte är kommersiellt motiverat att tillhandahålla sådana tjänster och där det inte finns jämförbara alternativ. I dessa fall föreslogs att tjänsterna upphandlas av PTS. Vidare föreslogs att Länsstyrelserna får i uppgift att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov. I propositionen föreslogs följaktligen att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice upphävs per den 31 december 2008 och att Posten AB får påbörja en avveckling av kassaserviceverksamheten tidigast fr.o.m. den 1 juli 2008. Riksdagen fattade beslut i enlighet med regeringens förslag den 14 juni 2007 (bet. 2006/07:TU16, rskr. 2006/07:205).

Motionerna

I *motion 2007/08:T417 yrkande 14 av Agneta Lundberg m.fl. (s)* anför bl.a. att staten även fortsättningsvis måste ta ansvar för att upprätthålla en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet. I motionen framhålls att människors behov av Postens tjänster har förändrats mycket snabbt under senare år; motionärerna pekar på att de flesta betalningar numera sker automatiskt eller med giro och att människors behov av att besöka posten därför har minskat kraftigt. Motionärerna understryker ändå vikten av att betalnings- och kassaservice kan upprätthållas i hela landet. De betonar principen att alla människor ska ha tillgång till en väl fungerande betalnings- och kassaservice oavsett var i landet man bor och de pekar på att särskilt småföretagare i glesbygden är beroende av att kassaservicen fungerar på ett bra sätt.

I *motion 2006/07:T490 yrkande 1 av Peter Pedersen m.fl. (v)* förespråkas att staten även i fortsättningen ska ansvara för tillgången till betaltjänster i hela landet. Motionärerna understryker att samhällets grundläggande infrastruktur måste fungera i hela landet i syfte att boende och företagande ska existera på rimliga villkor och att hela landet därigenom kan bidra till tillväxt och utveckling. Motionärerna betonar att en viktig del i detta är en väl fungerande och lättillgänglig post- och kassaservice.

I *yrkande 3* i samma motion anför att det inte ska ske en upphandling av grundläggande betaltjänster i enlighet med regeringens förslag utan att detta samhällsuppdrag ska skötas av en statlig instans. Motionärerna pekar på att aktörerna hittills visat sitt ointresse för att utföra betalservice utifrån kommersiella villkor, vilket indikerar att kostnaderna rimligtvis kommer att bli höga vid en upphandling. De anför vidare att mycket tid, resurser och kostnader kommer att gå åt vid ett upphandlingsförfarande och att det därför vore mer rationellt och effektivt att inom denna naturliga monopolmarknad i stället ge samhällsuppdraget till en statlig myndighet eller ett statligt företag. Motionärerna yrkar följaktligen i samma motion *yrkande 4* att Posten AB ges i uppdrag att ansvara för att betaltjänster tillhandahålls för samtliga medborgare. De menar att staten även i fortsättningen ska ta mer direkt ansvar och vara en garant för betalservicen. Motionärerna anför att Posten, som har lång erfarenhet av kassaserviceverksamheten, har den personal som krävs samt en infrastruktur som täcker hela landet, inklusive landsbygden. De pekar vidare på att det borde finnas stora möjligheter till samordning av betaltjänsterna med övrig postverksamhet, vilket ger en ökad effektivitet när det gäller användandet av redan befintlig infrastruktur. De anför också att lantbrevbäringen som kanal för grundläggande kassatjänster kan fortsätta som tidigare.

Peter Pedersen m.fl. (v) framhåller vidare i motionen att Posten tidigare tydligt har aviserat att de på grund av det ekonomiska underskottet inte anser sig kunna tillhandahålla kassaservicen i framtiden. Motionärerna anser därför att det är nödvändigt att uppdraget till Posten i så fall komplet-

teras med full kostnadstäckning, och de yrkar således i *yrkande 5* att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag som möjliggör att full kostnadstäckning råder för post- och kassaservice.

Motionärerna motsätter sig att regeringen vill upphäva dagens lag om grundläggande kassaservice och anför i stället i *yrkande 6* att regeringen bör lägga fram förslag till ändring i lagen i enlighet med de förslag som redovisats i motionen.

Tidigare behandling

I betänkandet Statens ansvar för vissa betaltjänster m.m. (bet. 2006/07: TU16) konstaterade utskottet att det rör sig om ca 175 000 personer som har ett uttalat behov av den manuella service som Svensk Kassaservice tillhandahåller. Utskottet bedömde dock vid en avvägning mellan kostnaderna för en bibehållen rikstäckande organisation och de reella behov som den faktiskt tillgodoser, att det inte är rimligt att behålla den nuvarande organisationen. Utskottet framhöll betydelsen av att alla i samhället har tillgång till grundläggande betaltjänster och framförde att det i första hand bör vara marknaden som tillhandahåller de grundläggande betaltjänsterna och att staten bör övervaka att så sker. Utskottet förutsatte att tillhandahållandet av grundläggande betaltjänster i fortsättningen säkerställs genom att regeringen noga följer utvecklingen på betaltjänstmarknaden och vidtar nödvändiga åtgärder, exempelvis upphandling, om brister i tillhandahållandet uppstår.

Utskottet pekade även på att den grundläggande kassaservicen som sådan inte står under Post- och telestyrelsens, eller annans tillsyn. Utskottet pekade dock på att genom det bevakningsuppdrag som föreslogs i propositionen kommer länsstyrelserna att bevaka att samhällets behov av grundläggande betaltjänster tillgodoses och att det politiska målet uppfylls. Utskottet konstaterade att syftet bakom flera motionsförslag om att trygga grundläggande betaltjänster i hela landet förutses komma att bli tillgodosett på ett tillfredställande sätt även fortsättningsvis.

Utskottet tillstod att det kan behövas särskilda insatser för att hjälpa personer som bedöms ha behov av kassatjänster – utskottet pekade bl.a. på pensionärer som är hänvisade till Svensk Kassaservice för att få ut sin pension och på personer som på grund av hög ålder, sjukdom eller vana har svårt att ändra sitt beteende. Utskottet pekade även på att invandrare använder Svensk Kassaservice i något större utsträckning än befolkningen i sin helhet. Utskottet välkomnade därför att regeringen avsåg att ge PTS i uppdrag att, i samband med omställningen, genomföra en informations- och utbildningsinsats. Utskottet förutsatte att dessa insatser kommer att motsvara de skilda behov som kan komma att uppstå vid en avveckling av Svensk Kassaservice.

Utskottet förutsatte vidare att regeringen inom ramen för den årliga mål- och resultatstyrningen fortsättningsvis kommer att ägna särskild uppmärksamhet åt hur målet om grundläggande betaltjänster uppnås i olika delar av landet och för olika grupper i samhället.

Beträffande de motionsförslag som väckts om att staten genom Posten AB även framgent ska vara det organ som utövar statens ansvar för grundläggande betaltjänster och att Posten ska få full kostnadstäckning för denna uppgift instämde utskottet i regeringens bedömning att det inte längre finns skäl att tillhandahålla kassaservicetjänster genom ett statligt bolag. Utskottet anförde att grundläggande betaltjänster i de fall marknaden inte tillgodoser behovet kan upphandlas för att främja effektivitet och lokalt anpassade lösningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis åter ställa sig bakom det ställningstagande som beskrivs ovan och som redovisades i betänkandet Statens ansvar för vissa betaltjänster m.m. (bet. 2006/07:TU16). Enligt utskottets mening förutses att syftet att trygga grundläggande betaltjänster i hela landet kommer att bli tillgodosett på ett tillfredställande sätt genom förslagen i proposition 2006/07:55 Statens ansvar för betaltjänster som riksdagen sedermera beslutade om (rskr. 2006/07:205). Utskottet noterar att regeringen därefter den 6 september 2007 uppdragit åt PTS att upphandla grundläggande betaltjänster. Av uppdraget framgår att PTS i varje enskilt fall måste göra en bedömning av om det finns behov av betaltjänster, och i så fall vilka, som staten bör svara för. Det understryks vidare i uppdraget att det alltid måste ske en noggrann avvägning mellan statens kostnader för att genomföra en upphandling och det övergripande målet att människor och företag i hela landet ska ha tillgång till såväl kommersiell som offentlig service i tillräcklig omfattning. De orter och områden som omfattas av föreliggande upphandling har valts ut efter sådana avvägningar.

PTS annonserade sin upphandling av grundläggande betaltjänster den 7 januari 2008, och anbudstiden löpte ut den 3 mars 2008. Upphandlingen omfattade dels 20 orter där Svensk Kassaservice avvecklar kontor och där bank saknas, dels 20 orter och 47 områden i landsbygd där service i dag i huvudsak tillhandahålls via Postens lantbrevbärare. Totalt genomfördes således en upphandling på 87 orter och landområden. Utvärderingen av inkomna anbud pågår för närvarande inom PTS. Som utvärderingsmetod kommer myndigheten att använda det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet med hänsyn tagen till olika former av mervärde enligt ett antal angivna utvärderingskriterier. Avtalsperioden kommer att löpa på två år med möjlighet till förlängning med ytterligare två år. I PTS upphandlingsprojekt ingår även en fortsatt upphandling av utsträckt betaltjänstservice för äldre och funktionsnedsatta.

Utskottet konstaterar också att PTS den 22 november 2007 fick i uppdrag av regeringen att genomföra informations- och utbildningsinsatser i samband med avvecklingen av Svensk Kassaservice. Myndigheten annonserade sin upphandling för detta ändamål den 18 februari, och anbudstiden löpte ut den 6 mars 2008. PTS utvärdering av inkomna anbud pågår för närvarande.

Apropå Postens krav på kostnadstäckning erinrar utskottet om att bolaget ända sedan 2002 och fram till 2008 erhållit ett årligt belopp på 400 miljoner kronor som ersättning för tillhandahållande av grundläggande kassaservice. I budgetpropositionen för 2002 (prop. 2001/02:1) angavs att den ersättning som tidigare utgått till Posten – 200 miljoner kronor per år – inte inneburit full kostnadstäckning, och förslag lämnades om fördubblad ersättning. Enligt regeringens mening har Posten, genom årlig ersättning på 400 miljoner kronor, därefter erhållit full kostnadstäckning, avvecklingskostnader inkluderade. Utskottet finner inget skäl till att göra en annorlunda bedömning.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motionerna 2007/08:T417 yrkande 14 i denna del (s) samt 2007/08:T490 yrkandena 1 och 3–6 (v).

Målet för de grundläggande betaltjänsterna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om krav på särskilda villkor för de grundläggande betaltjänsterna med hänvisning till att dessa villkor kunnat förtydligas genom den kravspecifikation som tagits fram i samband med upphandlingen av betaltjänsterna.

Jämför reservation 4 (v) och särskilt yttrande (s).

Bakgrund

I proposition 2006/07:55 Statens ansvar för betaltjänster anfördes bl.a. att betalningsförmedling och kontantförsörjning är nödvändiga inslag i en väl fungerande ekonomi och i den meningen ingår i samhällets infrastruktur. Detta behov i samhället har säkerställts genom lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice, där det slås fast att det ska finnas en kassaservice i hela landet som innebär att alla har möjlighet att verkställa och ta emot betalningar till enhetliga priser. Lagen om grundläggande kassaservice upphävs dock per den 31 december 2008, och någon ny lag kommer inte att ersätta denna. I propositionen uppgavs att det mesta talar för att marknaden i framtiden kommer att tillgodose en allt större del av befolkningens behov av betaltjänster. Regeringen konstaterade dock att det för en liten grupp även fortsättningsvis kommer att finnas ett behov av statliga insatser. Regeringen föreslog att denna rätt bör formuleras i ett nytt politiskt

mål med lydelsen: Alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Riksdagen fattade beslut i enlighet med regeringens förslag den 14 juni 2007 (bet. 2006/07:TU16, rskr. 2006/07:205).

Motionen

I *motion 2007/08:T490 yrkande 2 av Peter Pedersen m.fl. (v)* anfördes att målet för de grundläggande betaltjänsterna bör ändras till att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser och villkor. Motionärerna har inget i sak att invända mot att betona vikten av rimliga priser; de anser dock att det även är viktigt att bedöma vilka villkor som ska råda, vilket utöver priser också handlar om tillgänglighet, avstånd och möjlighet till betaltjänster.

Utskottets ställningstagande

Såsom utskottet anförde i betänkandet Statens ansvar för vissa betaltjänster m.m. (bet. 2006/07:TU16) borde krav på särskilda villkor för betaltjänsterna kunna förtydligas och säkerställas genom den kravspecifikation som tas fram i samband med den i propositionen föreslagna upphandlingen av de grundläggande betaltjänsterna.

I samband med upphandlingen av dessa betaltjänster publicerade PTS den 7 januari 2008 den därtill hörande särskilda kravspecifikationen. För upphandlingen av tjänsten betalningsförmedling samt tjänsten uttag av kontanter har t.ex. PTS ställt upp följande kriterier för att en ort ska omfattas av upphandling: (i) orten ska finnas med på Svensk Kassaservices lista över de 153 orter som den 14 september 2007 hade Svensk Kassaservicekontor och saknade bankkontor, alternativt vara en ort som bildar en naturlig knutpunkt för ett större antal boende med mer än 30 kilometer till närmaste bankkontor; (ii) avstånd till närmaste bankkontor eller annan befintlig tillhandahållare av tjänsten ska vara minst 30 kilometer; (iii) avseende de orter som har Svensk Kassaservicekontor och där avstånd till närmaste bankkontor är minst 30 kilometer ska antal betaltransaktioner under 2007 uppgå till minst tre stycken per bankdag. Vidare klargörs att en sådan grundläggande betaltjänst som tillhandahålls på ort exempelvis ska tillhandahållas minst två bankdagar per vecka, minst tre timmar åt gången samt utföras i en miljö där kunden under hela öppettiden vid behov ska kunna få manuell betjäning.

Enligt utskottets mening borgar ovannämnda kravspecifikation för att tillhandahållandet av betaltjänster kan ske till rimliga villkor med hänsyn tagen till bl.a. tillgänglighet, avstånd och möjlighet till betaltjänster. *Motion 2007/08:T490 yrkande 2 (v)* avstyrks följaktligen.

Villkor för de anställda i samband med nedläggning av Svensk Kassaservice

Utskottets förslag i korthet

Utskottet förutsätter att avsatta medel för pensioner samt olika omställningsåtgärder gör att negativa konsekvenser för de anställda i möjligaste mån kan undvikas vid avvecklingen av Svensk Kassaservice. Riksdagen avslår mot denna bakgrund ett motionsförslag om att tillställa nödvändiga medel.

Jämför reservation 5 (v).

Motionen

I motion 2007/08:T490 yrkande 9 av Peter Pedersen m.fl. (v) anförs att om en avveckling av Svensk Kassaservice genomförs bör regeringen tillse att nödvändiga medel ställs till förfogande så att omställning och arbetsvillkor kan ske på ett sätt som ger rimliga villkor för de anställda. Motionärerna motsätter sig en utveckling där Svensk Kassaservice på grund av kostnadsskäl tvingas till nedskärningar av tjänstgöringstid för anställda. De pekar på att detta för den enskilda innebär en lägre lön, omöjliggör annat arbete för att kompensera arbetstidssänkningen, ger sämre pension och leder till sämre ersättning vid avtalspension.

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar inledningsvis om att riksdagen den 17 december 2007 beslutade om anslagen under utgiftsområde 22 Kommunikationer för 2008 och härvid godkände regeringens förslag att anvisa 280 miljoner kronor under anslaget Ersättning till Posten AB (publ.) för grundläggande kassaservice m.m. (rskr. 2007/08:85).

Såsom redan tidigare anförts i betänkandena Statens ansvar för vissa betaltjänster m.m. (bet. 2006/07:TU16) och Utgiftsområde 22 Kommunikationer (bet. 2007/08:TU1) anser utskottet att det är Postens styrelse och ledning som har ansvaret för att bolaget, som arbetsgivare, följer gällande regler och avtal när det gäller åtgärder som påverkar de anställda. Posten har också under flera år gjort omfattande avsättningar för avvecklingskostnader för att kunna erbjuda de anställda vid Svensk Kassaservice skäliga villkor vid en avveckling; detta inbegriper såväl pensionslösningar som omställningsåtgärder. Enligt utskottets mening kan således negativa konsekvenser för de anställda i möjligaste mån undvikas.

Utskottet vill i sammanhanget även uppmärksamma att Svensk Kassaservice och Nordea ingick avtal den 1 oktober 2007 om att Nordea övertar verksamheten vid ca 70 av Svensk Kassaservice kontor. Cirka 350 medarbetare vid berörda kontor kommer under våren 2008 att erbjudas anställning och vidareutbildning hos Nordea. Övertagandet sker den 1 juli 2008.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motion 2007/08:T490
yrkande 9 (v).

Reservationer

1. Ansvar för postservice, punkt 1 (s, v, mp)

av Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Claes-Göran Brandin (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Karin Svensson Smith (mp), Lars Mejern Larsson (s) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del.

Ställningstagande

För att vi ska kunna ha en positiv utveckling i hela landet krävs att det finns en grundläggande service, inbegripet postservice, i alla delar av landet och på likvärdiga villkor. Postens tjänster, och behoven hos människor av dessa, har förändrats under senare år. Trots det finns fortfarande ett stort behov av postservice. Vi anser att det är en mycket viktig princip att alla människor ska ha tillgång till väl fungerande postservice oavsett var i landet de bor – såväl enskilda som företag och kommuner i glesbygden är beroende av att postservicen fungerar på ett bra sätt. Vi känner dock en oro inför framtiden. Staten måste därför även i fortsättningen ta ansvar för att upprätthålla en god postservice i hela landet.

Avseende den avsiktsförklaring som undertecknades den 1 april 2008 om ett samgående mellan Posten AB och Post Danmark A/S vill vi avvakta med närmare ställningstagande tills detaljerna kring samgåendet presenteras i den proposition som regeringen nu förbereder. Vi vill dock redan nu klargöra att vi är emot den av regeringen aviserade börsintroduktionen och därmed privatiseringen av den svenska Posten då vi menar att detta kan leda till att postservicen försämras, framförallt i glesbygd, och att det postpolitiska målet om att alla invånare i Sverige ska ha tillgång till en posttjänst av god kvalitet äventyras.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

- 2. Ansvar för grundläggande betaltjänster, punkt 7 (s, mp)**
av Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Claes-Göran Brandin (s), Marie Nordén (s), Karin Svensson Smith (mp), Lars Mejern Larsson (s) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del och avslår motion

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 3–6.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att Postens tjänster och människors behov av dessa har förändrats under senare år. De flesta betalningarna sker genom Internet. Trots det finns fortfarande behovet av betal- och kassaservice, särskilt inom de regioner där tillgången till bredband ännu inte är helt utbyggd. Det är en mycket viktig princip att alla människor ska ha tillgång till en väl fungerande betal- och kassaservice oavsett var i landet man bor. Såväl kommuner, enskilda som företag i glesbygden är beroende av att betal- och kassatjänster fungerar på ett bra sätt; detta gäller i synnerhet för småföretagare i glesbygd. Staten måste därför även fortsättningsvis ta ansvar för att upprätthålla en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

- 3. Ansvar för grundläggande betaltjänster, punkt 7 (v)**
av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 3–6 samt avslår motion

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del.

Ställningstagande

Det råder ingen tvekan om att en stor majoritet av den svenska befolkningen i dag använder sig av manuell kassaservice i allt mindre omfattning; i stället används Internet eller brevgiro. Vänsterpartiet anser dock att det är statens ansvar att säkerställa att det finns möjlighet att utföra betaltjänster för *alla* människor – vi får inte skapa en infrastruktur som gör att vissa individer eller grupper av människor inte kan använda sig av den. Samhällets grundläggande infrastruktur måste fungera i hela landet i syfte att boende och företagande ska existera på rimliga villkor. Vi tror att en utbyggd post- och kassaservice bidrar till en samhällsekonomisk nytta: genom sin lokalisering i olika orter kan post- och kassaservicen dra till sig annan service eller produktion, till gagn för såväl lokal som regional tillväxt och utveckling. Staten ska således enligt vår mening ansvara för tillgången till betaltjänster i *hela* landet och inte bara i de snävt avgränsade orter där kommersiella alternativ saknas – dessutom är det ytterst svårt att bedöma var man ska dra gränsen för vad som är kommersiellt motiverat eller ej, inte minst i ytterområden till storstäder.

Vi anser vidare att det upphandlingsförfarande av grundläggande betaltjänster som regeringen föreslagit kommer att ta mycket tid, resurser och kostnader i anspråk. Dessutom bedömer vi att en upphandling riskerar att ge osäkra och kortsiktiga lösningar som också minskar orters attraktivitet i glesbygder. Vi anser därför att det verkar mer rationellt och effektivt att inom denna naturliga monopolmarknad i stället ge samhällsuppdraget till en statlig myndighet eller ett statligt företag. Posten AB, som har lång erfarenhet av kassaserviceverksamheten, har den personal som krävs samt en infrastruktur som täcker hela landet, inklusive landsbygden. Det borde finnas stora möjligheter till samordning av betaltjänsterna med övrig postverksamhet, vilket ger en ökad effektivitet när det gäller användandet av redan befintlig infrastruktur. Vänsterpartiet anser därför att Posten bör ges i uppdrag att ansvara för att betaltjänster tillhandahålls för samtliga medborgare. Vi anser också att det är nödvändigt att ett sådant uppdrag kompletteras med full kostnadstäckning – regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag som möjliggör att full kostnadstäckning råder för post- och kassaservice.

Utifrån vad vi ovan framfört anser vi att lagen om grundläggande kassaservice ska kvarstå och endast ändras i enlighet med vad som redovisas i motion 2007/08:T417.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Målet för de grundläggande betaltjänsterna, punkt 8 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 2.

Ställningstagande

På regeringens förslag har målet för de grundläggande betaltjänsterna ändrats till att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Vänsterpartiet har inget i sak att invända mot att betona vikten av rimliga priser, men vi anser att det är lika viktigt att bedöma vilka villkor som ska råda. Villkor omfattar priser men handlar också om tillgänglighet, avstånd och möjlighet till betaltjänster. Den nya formuleringen snävar dock in målet till en ren ekonomisk fråga. Vi kan tänka oss att tydliggöra målet med att det ska omfatta rimliga priser, men vi vill att målet även ska omfatta villkor. Därför anser Vänsterpartiet att målet för de grundläggande betaltjänsterna ska vara att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser och villkor.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Villkor för de anställda i samband med nedläggning av Svensk Kassaservice, punkt 9 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi vill inte avveckla Svensk Kassaservice, men om avvecklingen faktiskt genomförs utifrån riksdagens beslut måste det ske på ett humant och ansvarsfullt sätt. Regeringen avser tydligen inte att för egen del verka för att de anställda ges goda arbets-, pensions- och omställningsvillkor, utan lämnar passivt över det ansvaret till Posten och Svensk Kassaservice. I stor utsträckning är det kvinnor som arbetar inom kassaservice och vi har svårt att tänka oss att samma passivitet hade rätt från statens sida om det

hade gällt en manligt dominerad arbetsmarknad. Dessa kvinnor har redan i stor utsträckning fått se sina heltidstjänster förvandlas till halvtidstjänster, vilket ger ett sämre utgångsläge inför eventuell arbetslöshet och när de går i pension. De har gett hela sitt yrkesverksamma liv till Posten och vi menar att staten nu måste visa sitt ansvar både som ägare och arbetsgivare. Vi tycker att det är fullt rimligt att Sveriges riksdag och regering avsätter nödvändiga medel för att garantera en rimlig avvecklingskostnad och för att säkra att de anställda kan få goda villkor i omställningsarbetet.

Särskilt yttrande

Målet för de grundläggande betaltjänsterna, punkt 8 (s)

Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Claes-Göran Brandin (s), Marie Nordén (s), Lars Mejern Larsson (s) och Désirée Liljevall (s) anför:

Vi anser att det ännu saknas en samlad bedömning av konsekvenserna för de särskilda grupper som kan antas ha särskilda behov av betaltjänster som Svensk Kassaservice tidigare har erbjudit. För det mesta kan behoven för dessa grupper lösas, men inte för gruppen som i dag inte kan erhålla bankkonto. Detta kan gälla de som enligt nuvarande banklagstiftning inte har rätt att få bankkonto, men även de som nekas att vara kunder i en bank bl.a. på grund av betalningsanmärkningar eller att vederbörande försatts i konkurs eller dylikt. Vidare finns ofta missbrukare och hemlösa i denna grupp samt människor med kriminellt förflutet.

Vi vill i sammanhanget framhålla att Konsumentverket i rapporten Betaltjänster för alla (2001:13) har föreslagit att det i lag ska fastställas att bankerna måste tillhandahålla ett inlåningskonto för att möjliggöra överföringar och betalningar. I vissa fall ska bankerna kunna vägra att öppna ett sådant konto, men bankerna ska inte kunna neka mot bakgrund av kundens tidigare eller nuvarande dåliga ekonomi, t.ex. att det finns betalningsanmärkningar eller skuldsanering.

Vi anser att förslaget, som skulle stärka konsumentens ställning, bör genomföras. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om hur man ska lösa situationen för denna grupp av kunder, så att dessa kan erhålla ett konto med möjlighet till överföringar och betalningar.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:T275 av Mikael Johansson (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i postlagen i syfte att stärka Post- och telestyrelsens roll i konkurrensfrågor.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i postlagen beträffande postboxar och eftersändning i enlighet med vad i motionen anförs.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pristaket för enstaka brevförsändelser.

2007/08:T299 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en reglering av längsta avstånd från bostad eller verksamhetsställe till postlåda på som längst 1 000 meter utanför tätort.

2007/08:T317 av Börje Vestlund och Agneta Gille (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring av postlagen.

2007/08:T332 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om postboxar.

2007/08:T383 av Lars-Arne Staxäng (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att situationen på postmarknaden är i behov av en fullskalig översyn för att komma till rätta med den uppenbart bristfälliga konkurrensen som där råder.

2007/08:T389 av Roland Bäckman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om postutdelning i glest bebodda områden.

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten även fortsättningsvis måste ta ansvar för att upprätthålla både en god postservice och en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet.

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten även i fortsättningen ska ansvara för tillgången till betaltjänster i hela landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet för de grundläggande betaltjänsterna ska vara att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser och villkor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inte ska ske en upphandling av grundläggande betaltjänster utan att detta samhällsuppdrag ska skötas av en statlig instans.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Posten AB ges i uppdrag att ansvara för att betaltjänster tillhandahålls för samtliga medborgare.
5. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag som möjliggör att full kostnadstäckning råder för post- och kassaservice.
6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagen om grundläggande kassaservice i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att om avvecklingen trots allt genomförs nödvändiga medel ställs till förfogande för att omställning och arbetsvillkor ska kunna ske på ett sätt som ger rimliga villkor för de anställda.